

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

SPRENDIMAS

DĖL [redacted] 2018-07-24 SKUNDO DALYJE DĖL LIETUVOS VALSTYBĖS ISTORIJOS ARCHYVO VEIKSMŲ

2019 m. rugpjūčio 1 d. Nr. 3R- 625 (2.13-1.)
Vilnius

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) 2018-07-24 gavo [redacted] (toliau – pareiškėjas) 2018-07-24 skundą (Inspekcijos reg. Nr. 1R-5912(2.13.)) (toliau – skundas).

Skunde pareiškėjas be kita ko nurodė, kad Lietuvos valstybės istorijos archyvas (toliau – LVIA) neteisėtai ir nemotyvuotai reikalauja giminystės ryšius patvirtinančių duomenų, nors turėtų saugoti tik gyvų fizinių asmenų asmens duomenis.

Inspekcija, pagal savo kompetenciją išnagrinėjusi pareiškėjo skundą dalyje dėl LVIA veiksmų,

n u s t a t ė:

Dėl pareiškėjo asmens duomenų rinkimo

LVIA 2018-03-26 gavo ir užregistravo 26 pareiškėjo prašymus dėl gimimo ir santuokos juridinius faktus patvirtinančių dokumentų išdavimo. 2018-04-03 LVIA gavo ir užregistravo 13 pareiškėjo prašymų dėl gimimo ir santuokos juridinius faktus patvirtinančių dokumentų išdavimo. Išnagrinėjus prašymus, LVIA 2018-04-24 raštu Nr. P2-3906 pareiškėjui be kita ko atsakė, kad jie negali pareiškėjui pateikti K. P. (gimusio 1928 m.) ir Z. M. (gimusio 1928) gimimo akto įrašų ir santuokos įrašų, taip pat L. G. (gimimo data nenurodyta) 1955–1960 santuokos įrašo, nes pareiškėjas nepateikė giminystės ryšį su šiais asmenimis įrodančių dokumentų ar atstovavimo sutarties. Taip pat LVIA 2018-04-27 raštu Nr. P2-4106 pareiškėjui išvardino jo prašymus dėl K. ir J. Bondarų 1960 santuokos įrašo, S. L. ir R. U. 1954 m. santuokos įrašo, K. B. 1932 gimimo akto įrašo, S. L. 1930 m. gimimo akto įrašo, D. A. 1931 gimimo akto įrašo, E. S. 1932 gimimo akto įrašo, R. U. 1934 gimimo akto įrašo ir prašė pateikti giminystės ryšius įrodantį dokumentą arba atstovavimo sutartį. Tai patvirtina LVIA 2018-11-22 raštas Nr. R10(1.8 E)-1305 (Inspekcijoje gauta 2018-11-22, reg. Nr. 1R-8805(2.13.E.)) su priedais ir skundas su priedais.

Atkreiptinas dėmesys, kad asmens duomenų tvarkymui, vykdytam iki 2018 m. gegužės 25 d., taikytina tuo metu galiojusi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo redakcija (iki 2018-07-15 galiojusi redakcija) (toliau – ADTAĮ).

Asmens duomenų tvarkymas laikomas teisėtu tik tuo atveju, jeigu tai atitiko ADTAĮ 3 ir 5 straipsnių nuostatas. Asmens duomenys gali būti tvarkomi tik esant iš anksto apibrėžtam ir teisėtam asmens duomenų tvarkymo tikslui, tik tokios apimties, kuri būtina nustatytam tikslui pasiekti, ir tik esant nors vienam ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalyje numatytam asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijui (duomenų subjektas duoda sutikimą; sudaroma arba vykdoma sutartis, kai viena iš šalių yra duomenų subjektas; pagal įstatymus duomenų valdytojas yra įpareigotas tvarkyti asmens duomenis; siekiama apsaugoti duomenų subjekto esminius interesus; įgyvendinami oficialūs įgaliojimai, suteikti valstybės bei savivaldybių institucijoms arba trečiajam asmeniui, kuriam teikiami asmens duomenys; reikia tvarkyti dėl teisėto intereso, kurio siekia duomenų valdytojas arba trečiasis asmuo, kuriam teikiami asmens duomenys, ir jei duomenų subjekto interesai nėra svarbesni).

Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo (toliau – DAĮ) 19 straipsnyje numatyta, kad asmenys turi teisę prieiti prie Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų, išskyrus tuos dokumentus, prie kurių priėjimą riboja įstatymai. Prie šių dokumentų asmenys turi teisę prieiti tų įstatymų nustatyta tvarka (1 dalis). Asmuo gali susipažinti su dokumentais, prie kurių priėjimas neribojamas, dokumentų saugotojo patalpose arba naudodamasis saugotojo užtikrinama teisėta prieiga prie saugomų elektroninių dokumentų elektroninių ryšių priemonėmis. Asmuo, norintis susipažinti su dokumentais, turi kreiptis į dokumentų saugotoją, pateikdamas rašytinį prašymą. Asmuo neprivalo nurodyti susipažinimo su dokumentais priežasčių (2 dalis).

Pagal DAĮ 20 straipsnio 5 dalį priėjimas prie Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų, kuriuose yra informacijos apie asmens privatų gyvenimą, taip pat prie susistemintų asmens duomenų rinkmenų ribojamas 30 metų po to asmens mirties, o jei asmens mirties data nenustatyta, – 100 metų nuo to asmens gimimo. Jeigu nenustatyta nei asmens gimimo, nei mirties data, šis priėjimas ribojamas 70 metų nuo dokumentų sudarymo, išskyrus atvejus, kai taikomi šio straipsnio 3 dalyje nustatyti terminai.

LVIA 2018-11-22 raštu Nr. R10(1.8 E)-1305 Inspekcijai nurodė, kad pareiškėjo prašymuose nebuvo nurodyta, kad prašoma atlikti duomenų paiešką apie jau mirusius asmenis, bei nepateikti dokumentai, patvirtinantys tų asmenų mirties faktą.

Pareiškėjas skunde pabrėžia, kad ADTAĮ saugo tik gyvų fizinių asmenų duomenis. Pažymėtina, kad tai, jog ADTAĮ netaikomas mirusių asmenų duomenų tvarkymui (ADTAĮ 1 str. 5 d.), nereiškia, jog ADTAĮ ar kiti teisės aktai draustų saugoti mirusių asmenų duomenis. Šiuo atveju kitas teisės aktas, t. y., DAĮ (20 str. 5 d.) nustato specialias sąlygas, kiek laiko turi būti ribojamas priėjimas prie Nacionalinio dokumentų fondo dokumentų, todėl LVIA aukščiau nurodytais atvejais turėjo teisinį pagrindą riboti priėjimą prie šių duomenų ir dėl to prašyti pareiškėjo nurodyti duomenų rinkimo tikslą ir jo giminystės ryšį su asmenimis, kurių duomenis prašyta pateikti (net jei jie jau buvo mirę).

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas LVIA nenurodė, jog asmenys, kurių duomenis jis prašė pateikti, jau buvo mirę, ir nepateikė tai patvirtinančių įrodymų, dėl ko nebuvo galima nustatyti, ar nuo jų mirties jau buvo praėję 30 metų, o nuo šių asmenų gimimo datos nebuvo praėję 100 metų, darytina išvada, kad LVIA pareiškėjo asmens duomenų apie jo giminystės ryšį su asmenimis, kurių asmens duomenis jis prašė pateikti, prašė teisėtai, vadovaujantis ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir DAĮ 20 straipsnio 5 dalimi.

Dėl priemonių, skirtų apsaugoti dokumentus, prie kurių prieigą riboja įstatymai

Pareiškėjas skunde be kita ko nurodė, kad LVIA netinkamai vykdo duomenų apsaugos funkciją. Uždengimas lapu, be jokios įspėjimo informacijos, pasak pareiškėjo, nėra tinkama priemonė apsaugoti dokumentus, prie kurių priėjimą riboja įstatymai. Pareiškėjas prie skundo pridėjo archyvinės bylos nuotrauką, kurioje matyti, jog bylos dalis uždengta tiesiog prie jos lengvai nuimamu segtuku prisegus baltą popieriaus lapą ar segtuvą. LVIA 2018-05-22 raštu Nr. R10-610 pareiškėjui nurodė: „Jūsų pateiktoje nuotraukoje aiškiai matyti, kad dokumentai, prieiga prie kurių ribojama teisės aktais, yra uždengti. Jei skaitytojas juos atidengia, jis pažeidžia įstatymus“.

Pažymėtina, kad pagal ADTAĮ 30 straipsnio 1 dalį duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas turėjo pareigą įgyvendinti tinkamas organizacines ir technines priemones, skirtas apsaugoti asmens duomenims nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo, taip pat nuo bet kokio kito neteisėto tvarkymo. Minėtos priemonės turi užtikrinti tokį saugumo lygį, kuris atitiktų saugotinių asmens duomenų pobūdį ir jų tvarkymo keliamą riziką, ir turi būti išdėstytos rašytinės formos dokumente (duomenų valdytojo patvirtintose asmens duomenų tvarkymo taisyklėse, duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo sudarytoje sutartyje ir pan.).

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) 5 straipsnio 1 dalies f punkte taip pat numatyta, kad asmens duomenys turi būti tvarkomi tokiu būdu,

kad taikant atitinkamas technines ar organizacines priemones būtų užtikrintas tinkamas asmens duomenų saugumas, įskaitant apsaugą nuo duomenų tvarkymo be leidimo arba neteisėto duomenų tvarkymo ir nuo netyčinio praradimo, sunaikinimo ar sugadinimo (vientisumo ir konfidencialumo principas). Pagal BDAR 5 straipsnio 2 dalį duomenų valdytojas yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi šio straipsnio 1 dalies, ir turi sugebėti įrodyti, kad jos laikomasi (atskaitomybės principas). BDAR 32 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad nustatant tinkamo lygio saugumą visų pirma atsižvelgiama į pavojus, kurie kyla dėl duomenų tvarkymo, visų pirma dėl netyčinio arba neteisėto persiųstų, saugomų ar kitaip tvarkomų duomenų sunaikinimo, praradimo, pakeitimo, atskleidimo be leidimo ar neteisėtos prieigos prie jų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad aukščiau minėtos LVIA priemonės, siekiant apsaugoti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentus, prie kurių priėjimas ribojamas, (ypač jei tokiu pačiu būdu saugomi ir gyvų fizinių asmenų duomenys) gali būti nepakankamos, siekiant užsibrėžto tikslo.

Vadovaujantis ADTAĮ (nuo 2018-07-16 galiojančios redakcijos) 12 straipsnio 2 dalies 5 punktu, 31 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Inspekcija

n u s p r e n d ž i a:

1. Pareiškėjo 2018-07-24 skundą atmesti.
2. LVIA teikti rekomendaciją – persvarstyti taikomas organizacines priemones, siekiant apsaugoti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentus, prie kurių priėjimas ribojamas, užtikrinant, kad asmens duomenys nebūtų atskleisti asmenims, neturintiems teisės jų gauti.
3. Informuoti pareiškėją ir LVIA apie priimtą sprendimą.

Šis sprendimas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo jo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui (adresas: Žygimantų g. 2, Vilnius).

Direktorius

Raimondas Andrijauskas